

IZID PRVIH DEŽELNIH VOLITEV**PRODOREN USPEH LISTE SLOVENSKE SKUPNOSTI**

Prejela je 10.008 glasov in izvolila svojega zastopnika v deželni svet - LSS se je okrepila tako v odstotkih kot po številu glasov - Izvoljen je dr. Jože Škerk

Deželne volitve so za nami. Kakšen je bil njih izid in kakšna je sestava prvega sveta dežele s posebnim statutom Furlanije-Juljske krajine, poročamo na drugem mestu. Tu hočemo povedati svoje mnenje le o izidu, ki ga je na teh volitvah zabeležila Lista slovenske skupnosti, za katero se je zavzemal tudi naš list.

Ta lista je prejela v dveh volivnih okrožjih, kjer je nastopila (tržaškem in goriškem), skupno 10.008 glasov in s tem dosegla prvi svoj cilj: izvoliti svojega predstavnika v deželni svet. Volivci so s pomočjo preferenčnih glasov določili, da jih bo v deželnem svetu zastopal nosilec liste v

tržaškem okrožju dr. Jože Škerk, ki pa je kandidiral tudi v goriškem volivnem okrožju in kateremu je bilo skupno oddanih 1059 priferenc (995 na Tržaškem in 104 na Goriškem).

Ce neka lista ali politična skupina doseže v tkao hudi preizkušnji, kakor jo predstavljajo volitve, svoj glavni cilj, je s tem izpolnila tudi eno svojih glavnih nalog. Ce to splošno velja za katerokoli politično skupino ali volivno formacijo, velja v še večji meri za Listo slovenske skupnosti, ki se ne more niti organizacijsko, še manj pa tehnično in finančno primerjati in zato v volivni propagandi tekmovati z italijanskimi listami. Tudi zadnja volivna kampanja je namreč zgovorno dokazala, da vse italijanske liste, tudi tiste, ki so ali hočejo veljati za predstavnice proletariata, razpolagajo z ogromnimi finančnimi sredstvi in najsodobnejšimi tehničnimi pripomočki, češar si prav gotovo ne morejo priskrbeti saso s prispevki svojih članov in simpatizerjev.

Ce je torej Lista slovenske skupnosti takorekoč brez finančnih in drugih sodobnih sredstev dosegla nadvse zadovoljiv uspeh, je to v prvi vrsti zasluga njenega programa in nadalje sad velike požrtvovalnosti ter nesebičnosti njenih organizatorjev ter idealizma njenih aktivistov.

»Slovenska skupnost« se je predstavila volivcem z jasnim in stvarnim programom.

Izhajajoč iz edino realnega stališča, da tvorimo Slovenci v Italiji številčno šibko manjšino sredi 50-milijonskega naroda, je temu ustrezno tudi natančno določila meje in okvir svojega političnega delovanja. To mora namreč biti usmerjeno k temu vrhovnemu cilju: k zagotovitvi narodnega obstoja manjšine, ki je že zato, ker je manjšina, vedno ogrožena, se pravi izpostavljena nevarnosti asimilacije.

**ABSOLUTNA NUJNOST
NAŠE POLITIČNE PRISOTNOSTI**

Svojega obstoja pa si naša kot katera-koli druga narodna manjšina ne more zagotoviti samo s kulturno-prosvetnim in gospodarskim udejstvovanjem, temveč predvsem s političnim delovanjem, kajti le tako se lahko poslužuje vseh tistih instrumentov, ki jih država daje slehernemu državljanu na razpolago, da more uveljaviti svoje pravice in zaščiti svoje koristi.

Prvi pogoj, da si slovenska manjšina lahko zagotovi svoj obstoj, je — po mnenju organizatorjev in pobudnikov Liste slovenske skupnosti — da je kot taka tudi politično prisotna, se pravi, da se organizirano, enotno in kot enakopraven činitelj vključi v igro ostalih političnih sil v deželi in državi.

Z izvolitvijo slovenskega predstavništva v deželni svet je bil ta prvi pogoj uresni-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAHVALA

Svet Skupne slovenske liste z zadovoljstvom ugotavlja, da je lista Slovenske skupnosti na deželnih volitvah dosegla postavljeni cilj, zbrala deset tisoč glasov in poslala slovenskega zastopnika v deželni svet. V tem ima dokaz, da so volivci potrdili pravilnost deželnega programa Slovenske skupnosti ter izkazali zaupanje njenim kandidatom.

Svet Skupne slovenske liste izreka iskreno zahvalo vsem dosedanjim volivcem, kakor tudi vsem tistim, ki so se prvič pridružili slovenskemu taboru in okrepili njegove vrste. Najlepša hvala tudi vsem podpornikom, ki so naš skupni nastop finančno podprli. Hvala tistim, ki so žrtvovali več, prav tako pa onim, ki so res iz srca poslali vse, kar so mogli.

Naše zastopstvo v deželnem svetu se obvezuje, da bo v smislu programa z vsemi silami delovalo za okrepitev slovenstva v deželi ter za izbojevanje in zaščito naših narodnih, socialnih, kulturnih in gospodarskih pravic.

Pripravljeno je sodelovati s tistimi upravnimi, sindikalnimi in drugimi ustanovami ter organizacijami, ki bodo pokazale razumevanje za slovenske potrebe ter jih pomagale pravilno in pravično reševati.

Svet Skupne slovenske liste vabi vse Slovence, naj po svojih močeh in sposobnostih pomagajo pri delu za zaščito naših skupnih pravic in koristi.

Svet Skupne slovenske liste

12. 5. 1964.

Uspeh Liste slovenske skupnosti v številkah

OBCINA	Deželne volitve	Politične volitve 1963	Razlika
Trst	4.990	4.096	+ 894
Devín-Nabrežina	818	631	+ 187
Dolina	709	597	+ 112
Zgonik	224	179	+ 45
Repentabor	144	118	+ 26
Milje	72	58	+ 14
Tržaško okrožje	6.957	5.679	+ 1.278
Gorica	1.897	—	—
Sovodnje	404	—	—
Števerjan	258	—	—
Doberdob	246	—	—
Druge občine	246	—	—
Goriško okrožje	3.051	—	—
SKUPNO	10.008	—	—

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 17. maja ob: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Poklici v slovenski pesmi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Andrejček išče botra«. Mladinska radijska igra, ki jo je napisal Saša Martelanc. Igra RO, vodi Lojzka Lombard; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 Radijska novela: Matej Bor: »Zgodba«; 18.30 Po društvih in krožkih (13) »Slovensko planinsko društvo v Trstu«, pripravil Saša Martelanc; 20.30 Il slovenske folklore: Niko Kuret; (14) »Hudi grajski gospod«; 21.00 Vabilo na ples; 22.10 Peter Iljič Čajkovski: Simfonija št. 2.

♦ PONEDELJEK, 18. maja: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Iz slovenske folklorne: Niko Kuret; (14) »Hudi grajski gospod«; 18.00 Glasovi iz narave, pripravil Tone Penko; 18.30 Iz cikla koncertov, ki jih je priredilo društvo »Arte viva« v Trstu - Pavle Merku: Fyllobolia za klavir, op. 39, igra klavirski duo Antonio Ballista in Bruno Canino; 19.15 Radijska univerza: Marcello Capurso: Italijanska ustava o ljudstvu (16) »Pogoj za uresničenje demokracije«; 21.00 Pietro Mascagni: »Mali Marat«, opera v treh dejanjih.

♦ TOREK, 19. maja: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.45 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.00 Italijanščina po radiu; 1.30 Sodobna italijanska glasba - Simfonični orkester Italijanske Radiotelevizije iz Turina vodi Mario Rossi; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Pregled italijanske dramatike, pripravila Josip Tavčar in Jože Peterlin. XXII. oddaja. Italijansko gledališče v začetku 20. stoletja; 22.00 Slovenski in jugoslovanski solisti.

♦ SREDA, 20. maja 1964: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Zgodovinske zanimivosti; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Slovenski skladatelji devetnajstega stoletja, pripravil Dragotin Cvetko, 7. oddaja; 19.00 Pevski zbori Julijske Benečije iz Furlanije: Zbor »Ernesto Solvay« iz Tržiča; 19.15 Higiena in zdravje; 21.00 Simfonični koncert Italijanske Radiotelevizije iz Rima. Vodi Charles Muench. V odmoru (približno ob 21.40) Knjižne novosti: Martin Jevnikar: »Marta Grom in njena knjiga »Izpuved žene«.

♦ CETRTEK, 21. maja: 11.45: Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danilo Lovrečič; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Solistični koncert: W. A. Mozart: Koncert v G-duru za flauto in orkester - Orkester tržaške filharmonije vodi Efrem Kurtz. Igra flautistka Elaine Shaffer; 19.15 Širimo obzorja: »Rilke v Devinu«, pripravil Alojz Rebuta; 21.00 »Smrt ptička bengalčka«, radijska drama, ki jo je napisal Edoardo Anton. Prevod Martin Jevnikar. Igra RO, režira Jože Peterlin; 22.50 S Festivala dveh svetov v Spoletu 1963.

♦ PETEK, 22. maja: 11.45 Folklori mozaik; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljica, pripovedk, legend: (26) »Sraka«; 18.30 Solisti Julijske Benečije in Furlanije; 19.15 Radijska univerza: Aroldo de Tivoli: Električar; (14) »Elektromagnetna indukcija«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe. Igra simfonični orkester Italijanske Radiotelevizije iz Rima. V odmoru (približno ob 21.30) Misli in nazori.

♦ SOBOTA, 23. maja: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Po tujih krajih; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Vida Grantova«. Drama v 4 dejanjih Ferda Kozaka. Režira Jože Peterlin; 17.20 Drugi Vatikanski koncil; 18.00 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti: Vinko Beličič: (24) »Linhart kot pesnik in zgodovinar«; 19.15 Družinski obzorik; 20.45 Koroški Akademski Oktet; 21.00 Veliki orkestri lahke glasbe: Norrie Paramor; 21.30 Vabilo na ples; 22.55 Sodobna simfonična glasba.

TEDENSKI KOLEDARČEK

17. maja, nedelja: Mojca, Paskal
18. maja, ponedeljek: Dubravka, Feliks
19. maja, torek: Ivo, Celestin
20. maja, sredo: Bernard, Ljubina
21. maja, četrtek: Feliks, Valent
22. maja, petek: Milan, Helma
23. maja, sobota: Željko, Deziderij

Prodoren uspeh Liste slovenske skupnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

čen. Volivci, ki so zaupali svoj glas LSS, so dokazali, da se s to načelno točko nje-nega programa strinjajo. Znatno porast glasov, ki jih je ta lista zabeležila na de-želih volitvah, je hkrati zgovoren dokaz, da ideja enotnih političnih nastopov ni iz-raz miselnosti in prepričanja nekaj posa-meznikov, ki bi jim bile bolj domača teo-rija kot praksa, temveč da ta ideja prodi-ra v čedalje širše kroge in plasti našega ljudstva in da je končno to edina naravna ter zato zdrava pot, ki vodi našo narodno manjšino v svetlejšo bodočnost. Prodoren uspeh LSS je končno dokaz politične zre-losti, saj so njeni volivci jasno pokazali, da znajo razločevati bistveno od nebitve-nega, stvarnost od iluzij. Pokazali so obe-nem, da se ne zadovoljujejo več s prazni-mi obljubami in načelnimi izjavami tujih

strank, temveč da si žele konkretnosti, de-janj, kar lahko še si žele konkretnosti, de-janj, kar lahko še najbolj pričakujejo s tem, da ponovno zaupajo vase in lastnim silam.

Prepričani smo, da pomeni sedanji uspeh LSS le začetek novega razvoja v političnem življenju Slovencev v Italiji in obenem vzpodbudo za nadaljnje delovanje, ki naj našemu ljudstvu izbojuje uveljavljanje vseh njegovih pravic ter zaščito njegovih koristi.

POZNAS NOVO DEŽELO?

Dne 31. januarja 1963 je podpisal državni predsednik Segni ustavni zakon o usta-novitvi dežele s posebnim statutom Furla-nija-Julijska Benečija. V drugem členu tega ustavnega zakona je rečeno, da obsega nova dežela ozemlje dosedanjih provinc Gorice, Vidma in občin: Trst, Devin-Nabrežina, Repentabor, Milje, Dolina in Zgonik. Glavno mesto dežele je Trst. Upoštevajoč odredbe o rabi državne zastave bo imela dežela tudi lastno zastavo z grbom, kot ga bo določil republiški predsednik.

Dežela se deli v tri de-e. Prvi obseg Furlanijo, oziroma videmsko pokrajino, ki je ena največjih v Italiji. Meri 7.166 kva-dratnih kilometrov in ima 890 tisoč prebi-valcev. Zemljepisno se ločijo v tej pokra-jini zopet trije deli, in sicer prava Furla-nija s središčem v Vidmu; Karnija v go-rnjem Tilmentovem porečju in s središčem v Tumeču (To' mezzo); tretji del obsega desno po oči srednjega in spodnjega Til-menta z industrijskim mestom Pordenone. Severni del videmske pokrajine spada med gospodarsko malo razvite kraje.

Drugi del nove dežele predstavlja goriška pokrajina s središčem v Gorici. Pokra-jina je najmanjša v Italiji. Obsega le 473 kvadratnih kilometrov s 140 tisoč prebivalci. Gospodarsko je to še zaostala pokraji-na.

Trst z okoliškimi občinami predstavlja tretji sestavni del nove dežele. Tržaško ozemlje, ki ni provinca v smislu ostalih, meri komaj 223 kvadratnih kilometrov; živi pa tu več kot 309 tisoč ljudi.

PROTISLOVENSKI UKREP

V hipu, ko gre list v tisk, smo zvedeli, da je minister za javna dela socialist Pie-raccini potrdil prvotni načrt tržaške obči-ne, da pride velik kompleks zemljišč v okolici Ko'onkovca v poštev za gradnjo ljudskih hiš in da bodo odkupljena po ta-ko nizki ceni, da pomeni to praktično raz-lastitev njihovih slovenskih lastnikov. Pred-stavniki liste slovenske skupnosti, ki so se že uprli temu načrtu mestne občine in skušali doseči, da se področje določeno za pri-silni odkup omeji ali da se plača lastni-kom dostojna cena, odločno protestirajo proti tej novi socialni krivici, prizadeti pri-padniki naše narodne manjšine, in bodo nadaljevali s prizadevanjem, da se krivica popravi. K stvari se bomo povrnili.

— • —

Atlantski svet je izbral italijanskega ve-leposlanika v Parizu, 67-letnega Manlia Brosia, za novega glavnega tajnika Atlant-ske zveze. Nasledil bo Holandca Stikkerja. Svojo funkcijo bo nastopil 1. avgusta.

IZVOLJENI KANDIDATI
V VSEJ DEŽELI

Demokristjani	28
Komunisti	11
Socialisti	7
Socialdemokrati	6
Liberalci	4
Misovci	3
PSIUP	1
Slovenska skupnost	1
SKUPNO	61

SLOVESNO UMEŠČENJE

V nedeljo 24. maja bo slovesno umešče-ni novi apostolski administrator jugoslovan-skega dela goriške nadškofije mons. Janez Jenko. Cerkvena slovesnost se bo vršila v Marijini baziiki na Sveti gori. Novega nad-pastirja bo predstavil vernikom generalni vikar Andrej Simčič. Govori se, da se sve-ta stolica resno bavi z vprašanjem dokonč-ne razmejitve cerkvenega okrožja goriške škofije.

ZOPET SESTANEK

Politični razgovori med Italijo in Avstri-jo za rešitev južnotirolskega vprašanja se vrstijo drug za drugim že dolgo vrsto let. Doslej še vedno brez pravega uspeha. Pri-hodnji sestanek je napovedan za 29. maj. V Ženevi se bosta sestala zunanja ministra Kreisky in Saragat. Oba se bosta že naha-jala tam ob priliki zasedanja svetovne ti-govinske konference.

— 0 —

Uspavani atašeji

Združene države in Velika Britanija so protestirale pri sovjetski vladi, češ da so Sovjeti z mamili uspavali v Odesi tri ame-riške in enega britanskega vojaškega ataše-ja. To se je zgodilo že 25. marca, a so hote-le zadevo prej raziskati. Atašeji so po večerji v nekem hotelu v Odesi sladko zaspali, dru-go jutro pa so baje ugotovili v sledovih jedil mamil, ki so lahko povzročila »skrajno za-spanost«. Sami ne vedo, če so jim medtem preiskali prtljago in papirje.

Bivši ameriški predsednik Harry S. Tru-man je obhajal v petek svojo 80-letnico. Zdaj biva v domačem mestu Independence.

Demokratsko javno mnenje v Nemčiji

Tudi pri nas je še mnogo ljudi, ki mečejo vse Nemce v isti koš in se niti nočejo potruditi, da bi spoznali povojno nemško stvarnost. Dejstvo pa je, da se je nemški narod v svoji ogromni večini zavedel svojih dolžnosti v novi demokratski Evropi in se trudi, da bi jim zadostil. Neonacistične struje so v Nemčiji sorazmerno precej bolj šibko zastopane v političnem življenju kot n. pr. neofašistična v Italiji in ne igrajo takorekoč nikake politične vloge. Krščansko-demokratska unija, ki povezuje katoličane in protestante, in socialistična (dejansko socialno-demokratska) stranka, ki jo vodi zdaj berlinski župan Willy Brandt, imata v svojih vrstah nad 85% nemških volivcev. Obe sta izrazito demokratski. A tudi liberalno stranko, ki priteguje del ostalih volivcev, lahko štejemo med čisto demokratske stranke.

Očiten odpor do vsakršnega totalitarizma

Odpor Nemcev do vseh oblik totalitarizma je razviden tudi iz dejstva, da je prepovedano ustanavljati tako nacistične kot komunistične organizacije. Seveda se te pojavljajo pod drugimi imeni, a ko razkrijejo svoje namene, jih prepovedo.

Demokratsko javno mnenje se izraža tudi v nemškem tisku. Noben veliki nemški list v Zahodni Nemčiji danes ne zagovarja nacizma. O vseh velikih dnevnikih in tednikih se lahko reče, da odločno obsojajo nacistično preteklost in takoj reagirajo, kakor hitro se pojavi kje kaka odkrita ali prikrita apologija nacizma. Tako so n. pr. pred kratkim nemški listi odločno odklonili neko biografijo Hitlerja, ki je hotela najti zanj »omiljevalne okoliščine«.

V dopisih uredništvu, ki jih objavljajo nemški dnevniki navadno na celih straneh, najdemo ostre obsodbe nacističnih zločinov, ki jih razkrivajo sedanji procesi proti množičnim morilcem iz Auschwitza in iz drugih uničevalnih taborišč. Pri tem pa se tudi razodeva, da večina nemškega naroda vendarle ni vedela, kaj se je dogajalo v tistih strašnih taboriščih. Dejstvo je, da tega tudi Zahod in Vzhod, ki sta bila v vojni s Hitlerjem in bi bila imela ves interese razkriti vso resnico, nista vedela. Nacizem je znal dobro skrivati svoje zločine. Celo ogromna večina žrtev ni slutila, da gredo v smrt, ko so jih odredili na množično »kopanje«.

V nekem južnonemškem dnevniku je te dni neki bravec v svojem dopisu predlagal, naj bi vključili v nemško ustavo paragrafe, ki bi prepovedali »s silo ali z grožnjo s silo« razširiti ozemlje zvezne Nemčije, napad s silo na ozemlje tujih držav in ščuvanje k sovraštvo proti delu prebivalstva Zvezne republike ali proti prebivalstvu drugih držav. Pisec omenjenega dopisa predlaga tudi kazni proti tistim nemškim državljanom, ki bi v tujini brez dovoljenja nemške vlade izdelovali orožje ali ga prevažali in spravljali v promet, kot delajo zdaj nemški tehniki v Egiptu.

Nemški narod se skuša moralno dvigniti

Noben narod ni imun proti skušnjavam totalitarizma bodisi v nacionalistični ali komunistični preobleki, in tudi nemški narod ji je na svojo lastno nesrečo in na nesrečo vse Evrope podlegel. Vendar pa je vzpodbudno opazovati, kako se skuša zdaj moralno dvigniti in izkoreniniti zlo iz svoje srede. V tem procesu, o katerem lahko rečemo, da se je pod kanclerjem Erhardom še pospešil, bi morala vsa demokratska Evropa Nemcem pomagati s tem, da jim izkaže zaupanje.

Na žalost je obstoj Vzhodne Nemčije kot samostojne države vzrok, ki otežuje odnose Zahodne Nemčije z nekaterimi evropskimi in izvenevropskimi državami, ki so priznale vzhodnonemško državo kot realno dejstvo. Med temi državami je tudi Jugoslavija. Toda z dobro voljo tako z nemške strani kot tudi strani teh držav bi se vendarle moral najti modus vivendi, ki bi omogočil obnovitev diplomatskih stikov in medsebojnega zaupanja ter sodelovanja, v prid miru in blaginje vse Evrope. Zdi se, da tudi v Nemčiji vedno bolj prevladuje želja po nekem izhodu iz tega togega stališča. Pri tem bi morali priti Nemcem vsaj nekoliko naproti, morda tudi s tem, da bi druge države na lastno pobudo posredovale za omiljenje odnosov med obema Nemčijama, za odpravo sramotnega berlinskega zidu in vsaj za načelno ali »teoretično« enotnost Nemčije kot države, kljub obstoju dveh »področij«.

—0—

Nesrečni berlinski zid

Med Zahodno in Vzhodno Nemčijo so potekala že dalj časa pogajanja, da bi za binkoštno praznike uvedli prepustnice preko berlinskega zidu. Ljudje so se že veselili, da se bodo kot za božič smeli spet obiskati. Pogajanja pa niso privedla do uspeha. Zid po sredi Berlina bo tudi za te praznike okrutno ločil prebivalce istega mesta.

Drugi poskus boljšega sožitja med pripadniki istega naroda je nameravana izmena časopisja, katero je predlagal predsednik komunističnega dela Nemčije Ulbricht. Zahodnonemški kancler Erhard je v načelu sprejel predlog, da bi smeli prihajati časopisi iz Nemške demokratske republike v Nemško zvezno republiko in obratno. Poprej pa bo Zahodna Nemčija morala spremeniti ustavni zakon, ki preprečuje širjenje komunističnega tiska.

STARA POLJSKA UNIVERZA

V nedeljo je praznovala univerza v Krakovu na Poljskem 600-letnico svojega obstoja. Ves srednji vek je veljala za eno najimenitnejših kulturnih žarišč srednje Evrope.

Svečanosti in slovesnega mimohoda na glavnem trgu so se udeležili zastopniki 71 univerz iz Evrope, Amerike in Azije. Navzoči so bili tudi profesorji in študentovska odposlanstva iz Bolgne in Padove. V slavnostnem govoru je poudaril ministrski predsednik Cyrankiewicz, da se mora vsa mladina izobraževati in po končanih študijah tudi najti primerno zaposlitev.

KDO JE BOLJ AZIJSKI?

Komunistična Kitajska je dala vedeti Sovjetski zvezi, da bi bila šele čez štiri ali pet let pripravljena sodelovati na kaki mednarodni konferenci, ki naj bi poravnala spor med obema partijama. Dvostranski razgovori med njima pa po kitajskem mnenju niso možni pred majem prihodnjega leta. Vse drugo baje predstavlja poskus, da bi povzročili prelom med obema partijama. To je odgovor na ruski predlog za dvostranske razgovore v tem mesecu in za mednarodno komunistično konferenco letos v jeseni.

Peking najbrž računa, da bo v štirih ali petih letih pridobil na svojo stran še precej komunističnih partij v azijskih in afriških državah, morda pa tudi v Evropi, kjer nekatere partije očitno kažejo, da se ne bi rade zamerile ne Rusom in ne Kitajcem. Kdo ve, kaj še pride... Dosedanje izkušnje so jim pokazale, da je še najbolj gotovo to, da v komunističnem bloku ni nič resnično gotovo.

Predsednik sovjetskega odbora za afriško-azijsko vzajemnost, Tursun Zade, je ostro zavrnil kitajske poskuse, da bi izrinnili vpliv Sovjetske zveze iz afriških in azijskih držav. Opozoril je na dejstvo, da leži 9 izmed 15 sovjetskih republik v Aziji in da zavzema Sovjetska zveza 40% vse azijske celine. Njeno azijsko ozemlje je dvakrat tako veliko kot ozemlje komunistične Kitajske.

SVETOVNA KONFERENCA

V Firencah zboruje že od prejšnjega petka dalje mednarodna konferenca za proučevanje osvetja. Prvo tako zborovanje najimenitejših svetovnih znanstvenikov se je vršilo v aprilu leta 1961., tudi v toskanskem glavnem mestu. Takrat je zborovalce presenetil polet sovjetskega letalca Gagarina. Letos so se učenjaki zopet zbrali v Firencah tudi zato, da počastijo Galilejevo 400-letnico, v katerem vidijo prvega pionirja medplanetarnih poletov.

Letos je najbolj številno zastopana Amerika, kar s 120 člani. Sovjetska delegacija jih ima 19 in jim načeljuje sloviti profesor kozmonavtične B'agonravov. Konferenca bo trajala do prihodnje srede. Zborovalci pričakujejo, da jih bo tudi letos iznenadila Sovjetska zveza s kakim vesoljskim podvigom.

Svarilo zahodnim partnerjem

Pomočnik ameriškega zunanjega ministra Ball je v svojem govoru na Georgetown univerzi posvaril nekatere zahodnoevropske partnerje v Atlantski zvezi, da bodo lahko zahtevali večji vpliv v njej, »ko bo prišla Evropa naprej v izgradnji svoje enotnosti«. Dokler pa se to ne zgodi, je večdržavna atomska mornarica najboljši atomski projekt. Opo-min je bil seveda namenjen najbolj Franciji.

Fulbright spet doma

Predsednik zunanjepolitičnega odbora v ameriškem senatu, Fulbright, je dokončal svoje poizvedovalno potovanje glede Cipra, ki ga je povedlo v Ankaro in Atene. Ameriški vladi je zaradi trdnosti Atlantske zveze veliko do miru na Cipru. Medtem pa se Grki in Turki tam naprej obstreljujejo iz utrjenih vasi.

Tržaškega

Poslanica LSS predsedniku vlade Moru

Lista Slovenske Skupnosti je v svoji obrambi narodnostnih in socialnih pravic naše manjšine poslala predsedniku vlade Aldu Moru med njegovim obiskom v Trstu naslednjo brzojavno poslanico:

Gospodu Aldu Moru,

predsedniku ministrskega sveta

Politične skupine Slovenska katoliška skupnost, Slovenska krščansko-socialna zveza, Slovenska demokratska zveza in Skupina neodvisnih Slovencev, ki nastopajo združene na prvih volitvah avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina, Vas, gospod predsednik, ob prihodu v naše mesto pristočno pozdravljajo v lastnem imenu in v imenu slovenske narodne skupnosti v deželi.

Ta pozdrav velja Vam osebno, pa tudi kot predsedniku vlade in enemu izmed uglednih voditeljev Krščanske demokracije, ki je z ostalimi vladnimi strankami in kot večinska stranka odgovorna za to, kako bo vlada uredila vprašanja slovenske skupnosti v Italiji.

Ta vprašanja smo že predložili vsem vladam republike, ki so si sledile v dveh preteklih desetletjih. Nekatera so bila ali so na tem, da bodo, čeprav počasi, zadovoljivo urejena, premnoga druga pa še nikakor niso rešena in se jih nihče ni niti lotil.

Podpisane slovenske politične skupine si dovoljujejo prikazati Vam izvleček iz nekaterih točk programa, s katerim se predstavljajo na deželnih volitvah in ki velja za vso deželo, kjer živi slovenska narodnostna skupina, to je za Tržaško ozemlje ter za goriško in videmsko pokrajino.

Med nerešenimi vprašanji, ki zanimajo slovensko prebivalstvo v deželi Furlanija-Juljska krajina, so tudi naslednja:

Uporaba slovenščine in sorazmerna namestitvev Slovencev v vseh deželnih javnih uradih, kjer prebiva slovenska narodnostna skupina; primerno zastopstvo Slovencev v vseh javnoupornih organih in vseh komisijah, zlasti deželnih, kjer bodo obravnavali in reševali posebna vprašanja slovenske manjšine; ustanovitev slovenskih šol in strokovnih tečajev vseh vrst in stopenj; zaščita slovenskega narodnostnega ozemlja pred spreminjanjem njegovega etničnega sestava; uradno priznanje slovenskih nazivov krajev in namestitvev dvojezičnih napisov ob vhodih v kraje, kjer prebivajo Slovenci; pravica slovenskih kulturnih, vzgojnih, športnih in dobrodelnih ustanov ter organizacij do javnih prispevkov in uporabe javnih naprav, kakor je predvideno za italijanske organizacije in ustanove; pravica, da se slovenski otroški vrtci, osnovne in srednje šole prilagodijo potrebam narodne individualnosti slovenske manjšine; čimprejšnja objava okvirnega zakona o zaščiti pravic slovenske manjšine v Italiji, ki naj bo sprejet po predhodnem posvetovanju s predstavniki slovenske manjšine.

Podpisane slovenske politične skupine Vas, gospod predsednik, kot načelnika vlade in kot uglednega predstavnika Krščanske demokracije kot vladne stranke pozivamo, da se interesu mirnega sožitja italijanskega in

slovenskega prebivalstva v deželi Furlanija-Juljska krajina in v višjem državnem interesu zavzamete za izdajo in uveljavitev zakonodajnih ukrepov za primerno zaščito naštetih pravic slovenske manjšine v skladu z obveznostmi ustave in delno tudi s posebnimi mednarodnimi obveznostmi, ki jih je tudi Krščanska demokracija uvrstila v svoj deželni program, sklicujoč se z jasnovidno okrožnico »Pacem in terris« na vrednote svobode in pravičnosti.

Izvolite sprejeti, gospod predsednik, izraze našega odličnega spoštovanja.

Trst, 6/5/1964

IZID VOLITEV NA TRŽAŠKEM (primerjava s političnimi volitvami 1963)

LISTE	1963		1964	
	Glasovi	%	Glasovi	%
Komunisti	51.384	23,5	50.274	23,5
Liberalci	19.744	9	20.703	9,7
Demokristjani	70.352	32,7	68.935	32,3
Socialdemokrati	19.281	8,8	16.393	7,6
Indipendentisti	4.261	0,5	5.049	2,3
Republikanci	4.227	1,9	3.966	1,8
Socialisti	15.302	7	12.431	5,8
Misovci	26.641	12,1	25.168	11,8
Slov. Skupnost	5.679	2,5	6.957	3,2
P.S.I.U.P.	—	—	2.597	1,2
U.N.E.	—	—	722	0,3
Monarhisti	1.661	0,8	—	—

PSIUP = It. socialistična stranka proletarske enotnosti; UNE = Zveza nove Evrope (misovsk razkolniki).

KRATEK KOMENTAR O VOLITVAH

Izid volitev v tržaškem okrožju ne kaže bistvenih premikov v razmerju sil med italijanskimi političnimi strankami v primeri z državnozborskimi volitvami leta 1963. Edina stranka, ki je občutno nazadovala, je socialistična, kar pa je bilo treba pričakovati spričo razkola, ki je v tej stranki nastal januarja letos in katerega posledica je bil nastop socialistične stranke proletarske enotnosti (PSIUP). Volitve pa so jasno dokazale, da gre za spor v vrhovih stranke, to je v njenem vodstvu in da ogromna večina članov ter somišljenikov PSI odobrava vstop v sredinsko-levičarsko vlado ter sodelovanje z ostalimi strankami sedanje vladne večine. Demokristjani so v glavnem obdržali in celo nekoliko povečalitevilo svojih volivcev. oKomunisti so v bistvu ohranili svoje pozicije. Zanimivo je, da so fašisti tokrat spet nekoliko nazadovali tako v odstotkih kot v številu glasov, kar velja tudi za republikance. Rahlo so spet napredovali liberalci, kar je treba delno pripisati dejstvu, da tokrat niso nastopili monarhisti. Rahlo so napredovali tudi indipendentisti, o uspehu LSS pa poročamo na prvi strani.

Od 15 izvoljenih kandidatov je 5 demokristjanov, 3 so komunisti, 2 sta liberalca, 2 misovca, 1 je socialdemokrat, 1 socialist in 1 od Slovenske skupnosti. Od 5 slovenskih kandidatov na komunistični listi je bil izvoljen dr. Karel Šiško. Kot je bilo pričakovati, ni bil na listi PSI izvoljen no-

ben Slovenec niti v Trstu niti v Gorici (tu PSI sploh nima nobenega svetovavca), kar pomeni, da so bili glasovi Slovencev, oddani tej listi, popolnoma zgubljeni.

LEP SOLSKI IZLET V RIM

Dijaki in dijakinje zadnjih razredov slovenskega k'asičnega liceja in trgovske srednje šole v Trstu so napravili prve dni maja lep izlet v Rim, ki jim bo ostal dolgo v spominu. Trideset dijakov in dijakinj si je pod vodstvom prof. Jožeta Peterlina in še dveh drugih profesorjev štiri dni ogledovalo rimske znamenitosti. Predvsem so si ogledali Michelangelove freske v Sikstinski kapeli, obiskali pa so tudi katakombe in še razne druge znamenite zgodovinske in starokrščanske spomenike. Povsod so zapustili s svojim vedenjem lep vtis in napravili čast slovenski šoli.

Prosnetno ministrstvo je plačalo stroške izleta za deset dijakov, v okviru programa Michelangelovih proslav. Slovenskim dijakom sta bila v Rimu na razpolago tudi vođič in avtobus.

Na vožnji domov so si izletniki ogledali Michelangelova dela tudi v Firencah.

NENADNA SPREMENBA

Ob volilnem zaključku je obiskala vse naše kraje nenadna vremenska sprememba. Živo srebro v toplomeru je zlezlo preko 20 stopinj. V Milanu so opazili celo 23 stopinj toplote. Opoldanska vročina je že kar poletna. Grozijo pa še vedno oblački, da se bo spremenilo na deževno; maj je bil običajno vedno bolj deževen mesec in menda tudi letos ne bo drugačen.

Kljub vsemu pa je vreme pri nas še vedno v normalnem stanju. Drugače pa je v Mehiki in v Srednji Ameriki. Temperatura je dosegla v senci 48° C. Nenadni skok je imel že hude posledice. Umrlo je že 14 otrok zaradi sončarice. Drugih 350 so p morali peljati v bolnišnico zaradi dishidri zacije. Precej oseb je pa obolelo zato, ker so uživali od vročine nenadno pokvarjena jedila.

Vremenoslovci na splošno prerokujejo, da bo po krajši deževni dobi nastopilo suho poletje.

Beneška Slovenija

ŠPETER

Prav z zadovljstvom smo opazili, da so se začela de'la ob strugi hudournika Aborne od Klenja navzdol. Strugo bodo poglobili in uravnali; ob straneh bodo postavljeni nasipi, da ne bo več voda ob vsakem neurju povzročala take škode kot doslej.

Zadnje volitve so tudi po naših krajih zbudile precej pozornosti, a šele zadnje dneve. Poprej so ljudje nekam apatično poslušali, ko so jih razne stranke vlekle skoro za rokav vsaka na svojo stran. Nekaterne stranke so sicer postavile na svoje liste za kandidate tudi naše rojake. Dobil pa ni niti eden dovolj preferenčnih glasov, da bi bil izvoljen. Jussa na listi krščanske demokracije je odnesel 5224 prednostnih glasov. Izidor Predan pri komunistih 535 in Viljem Černo pri socialistih 404. Vsak pa premalo, da bi mogel zastopati Slovence videmske pokrajine v deželnem zboru.

VOLILNI PREGLED

V vseh petih volilnih okrožjih, to je v Trstu, Gorici, Vidmu, Pordenonu in Tumeču je po zadnjem štetju 1.204.298 prebivalcev. Vpisanih volivcev pa je 881.244; od teh je večina žensk in sicer 461.553. V goriškem okrožju je na volilnih seznamih 100.788 oseb; prebivalcev pa šteje naša provinca 137.745.

V goriškem volilnem okraju je 31.525 volilnih upravičencev; žensk je skoraj 3000 več kot moških. V celotnem goriškem okrožju je šlo na volišča povprečno 94,4 odstotka volivcev ali v številki: 97.148 oseb. Približno pet tisoč volivcev ni oddalo svojega glasu. To so po večini izseljenci in delavci v tujini. V slovenskih občinah so presegle samo Sovodnje zgoraj navedeni povprečni odstotek s 94,77%. Doberdob izkazuje 93,10%, Števerjan pa 93,31, Gorica pa 93,55%. Pri zadnjih političnih volitvah je bil odstotek udeležbe nekoliko večji, ker so glasovali tudi pripadniki obojenih sil, ki imajo rezidenco v drugih občinah.

Za Listo slovenske skupnosti je bilo oddanih glasov 3051. V Gorici (s Štandrežem in Podgoro vred): 1897, Števerjan 258, Sovodnje 404, Doberdob 246, Tržič 63, Krmin 73, Kopriva 2, Dolenje 12, Fara 5, Fojan 9, Gradiška 4, Gradež 3, Marian 4, Medveja 1, Moraro 2, Moša 12, Ronke 36, Zagraj 5, Škocjan 1, Slovrenc 3, St. Peter ob Soči 2, Staranzan 7, Turjak 2. Skupaj 3051.

Kot je razvidno iz zgornjih števil je dobila Slovenska skupnost nekaj glasov tudi po furlanskih krajih, zlasti v Krminu, Ronkah, Moši in v Tržiču.

Število volivcev na Goriškem je pa na ostale italijanske stranke takole razdeljeno: KD 38093, komunisti 22584, misini 4662, republikanci 724, socialisti 8149, socialni demokrati 7737, liberalci 4581, socialistična proletarska stranka 2121, monarhisti 634.

IZVOLJENI KANDIDATI

Za goriško volivno okrožje je izvoljenih 6 kandidatov v deželni zbor. Demokristjani imajo 3, in sicer Gina Cociannija, od-

- *Hanalsha dolina*

Vsi naši slovenski glasovi oddani za to ali ono italijansko stranko so torej izgubljeni.

Če bi se vsi naši rojaki združili za listo Slovenske skupnosti, bi prav gotovo prodrli z enim poslancem. Tako so pa poslušali nekatere gospode iz Trsta, ki so jim zabičevali, da je več stranka, tudi italijanska, kot slovenska skupnost, in so svoje glasove zavrgli. Ali nas bo ta žalostni nauk kaj izmodril za prihodnost?

PODBONESEC

Prometne zveze v našem okolišu so bile vedno bolj žalostne. Avtobusne zveze med posameznimi kraji smo vedno pogrešali. Zdaj pa bo dobilo avtobusno podjetje Rosina dovoljenje — vsaj tako se sliši — za krožno progo iz Čedad na Črni vrh, Lazice in v Tarčet. Zastopniki prometnega inspektorata so že pregledali progo. Cesto bi pa morali še poprej tu in tam popraviti, da se bo vršil osebni promet brez vsake nevarnosti.

vetnika Antona Tripanija in odvetnika Ginaldija iz Tržiča. Komunisti so prodrli z dvema, ki sta Bergomas Fulvio in Slovenec Jože Jarc iz Doberdoba. Socialni demokrati so pa izvolili odvetnika Cesarja Devetaga.

Slovenci imajo svojega izvoljenega zastopnika odvetnika Škrka Jožeta iz Trsta, ki je izvoljen z glasovi tržaških in goriških volivcev; prednostnih glasov je dobil skupno 1059.

OB ROBU VOLITEV

V splošnem so potekale deželnozborske volitve mirno, dostojno in v res demokratičnem ozračju. Vendar se je pa pojavil slučaj, ki ni še dovolj pojasnjen.

V Tržiču se je zgodilo, da so delili predsedniki štirih volišč glasovnice, na katerih ni bilo znaka Slovenske skupnosti. Volilni sedeži so 18, 19, 23 in 16. Na prvih treh so odkrili napako že v dopoldanskih urah, na zadnjem pa šele popoldne, ko se je neki volivec pritožil, da se mu ne zdi glasovnica v redu. Volivna komisija je ugotovila, da so bile poslane glasovnice brez slovenskega znaka po pomoti v Tržič, dočim so bile namenjene za volišča v videmskem okrožju, kjer Slovenska skupnost ne nastopa. Tehnična zamenjava pošiljk je morda razumljiva. Nikakor pa ne površnost volivne komisije. Saj morajo vendar člani volivne komisije pred volitvami pregledati in podpisati vse glasovnice. Kako da niso opazili take velike pomote? Vprašanje je ali ni morda tista pomota škodila slovenski listi in ali so na tistih glasovnicah oddani glasovi pravomočni. Slišijo se glasovi, da bi se morale ponoviti volitve na tistih štirih sedežih. Vsekakor se bo morala z zadevo baviti tudi osrednja volilna komisija.

PODGORA

Naši farani so po vsej pravici ponosni na nove mogočne in moderne orgle. Takih ne premore tudi kaka velika in mogočna fara. Želeli bi pa tudi, da bi donelo s kora ob močnih orgelskih zvokih tudi ubrano petje številnega pevskega zbora. Vsi dobro vemo, da imajo organisti in pevovodje križe in težave s svojimi zbori. Komaj pevci in pevke nekoliko odrastejo, že zapuste zbor. Le redki so starejši, ki vztrajajo pri petju in dajejo dober vzgled mlajšim. Novi pevovodja je zbral precej mladine v zbor in upamo, da se bo ta razvil tako, da bo tudi cerkveno petje ustrezalo novim orglam.

Pa še nekaj nas tišči, zlasti na spodnjem koncu našega industrijskega kraja. V klanecu in okrog šole ležijo kar celi kupi smeti, starih škatelj, črepi in podobnega. Občina se ne pobriga, da bi jih odstranila. Že zdaj se dviga iz tistih kupov osladen smrad. Kaj bo pa šele poleti? Tovarna že itak kuži podgorski zrak; zdaj ga bodo še smeti.

ŠKANDAL

Med volitvami se je pripetil v poslopju slovenske nižje srednje šole v ulici Randaccio slučaj, katerega ne moremo drugače označiti kot škandal. V poslopju sta bila dva volivna sedeža, in sicer št. 41 in 46.

Iz Goriške

Po končanem štetju volivnih glasov in ko je komisija odšla, so prišle šolske čistilke, da osnažijo prostore. V učilnici I.a se jim je odkril smrdeč prizor. Neka kulturna r... se je dobesedno podelal kar tja na pod. Vsem volivcem, komisiji in varnostnim so bila vsa stranišča odprta in na razpolago. Tisti kulturnej je torej prav gotovo hotel »pomazati« slovensko šolo.

Policijska in šolska oblast preiskuje ta žalostni slučaj.

TURIZEM ŽE, TODA ZARES...

V nedeljo je prišel v Gorico na volilno propagando tudi socialistični podtajnik za turizem in prireditve Ahil Corona. Na sedežu Trgovske zbornice v Gorici je zbral zastopnike pokrajinskih turističnih organizacij na razgovor.

Podminister je navzočim razlagal, kaj pomeni turizem, zlasti za našo novo deželo. Značilnost novega pojmovanja turizma — je rekel — ne obstaja samo v naravnih privlačnostih, ampak ga je treba razumeti kot veliko industrijo v državnem merilu. Turizem pa predpostavlja mir in splošno blaginjo. Po podtajnikovem mnenju bo turizem eden izmed glavnih virov dohodkov naše dežele.

Vse to je res, a dostaviti je treba, da so k temu potrebna praktična sredstva. Sicer se bo zgodilo kot oni teden, ko je neki nemški izletnik »vračal kva je tista slovita «cesta vina in češenja» v Štmaru. Ko pa se je vračal, je pa v Pevmi skoro oklofotal osebo, ki mu je pokazala tisto pot...

Pravilno je označil poslanec Corona »novi kurz turizma« z opombo, da je treba gosta sprejeti s prisrčno gostoljubnostjo, ne samo z lepimi kretnjami. K temu bi zopet pripomnili, kako se je predlanske počitnice vozila po Beneški Sloveniji v Videm skupina profesorjev slavistov, pa so jih po poti kar trikrat ustavili in pregledovali. S sumničenjem in nepotrebnim pregledovanjem se izletniki ne privablajo. Morda bi lahko še nadaljevali s primeri, ki tudi psihološko škodujejo »veliki industriji« - turizmu. Od besed je treba preiti k spremembi mentalitete in k praktični izvedbi.

—0—

Podtajnik Corona je v Gorici sprejel tudi zastopnike tržaškega Kulturnega doma. Pritožili so se proti nekaterim vladnim ukrepom, ki stvarno onemogočajo kulturno delovanje na novem sedežu; na primer, da se ne bo smela pri predstavah pobirati vstopnina. Pristojnega podtajnika so naprosili tudi za nadaljna sredstva.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE

igra v soboto 16. maja, ob 21. uri

v Prosvetni dvorani v Gorici

Verdijev korzo 13

Jean Paul Sartre

UMAZANE ROKE

Sedeži: Lir 400 in 300 - Dijaki 200

Prodaja vstopnic na sedežu SPZ, ul. Ascoli 1 in eno uro pred začetkom predstave pri blagajni dvorane.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Mladika” v znamenju aktualnosti

Pred kratkim je izšla aprilska številka »Mladika«. Začenja se s člankom o volitvah, v skladu s tradicijo, da prinaša na uvodnem mestu vedno kak članek, ki navezuje na aktualno dogajanje. Sledi članek o prvem maju. Na prvih straneh je objavljen tudi lep odlomek iz nekega spisa pokojnega ameriškega predsednika Johna Kennedyja, ki govori o »poslanstvu duhovnega dela«.

Maks Šah je prispeval zelo lep in zanimiv članek o poslednjem ustoličenju koroških vojvod po starodavnem običaju in v slovenskem jeziku. To se je zgodilo 18. marca 1414, ko so umestili za koroškega vojvodo Ernesta Železnega. V letošnjo leto pade torej 550. obletnica tistega za slovensko zgodovino vanjšega dogodka. Maks Šah poseže tudi nazaj v preteklost in prikaže vso zgodovino ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku, omenjajoč prva poročila o njem. Največ pozornosti pa posveti poročilu Enea Silvia Piccolomini, poznjšega papeža Pija II., ki je zapustil o ustoličenju na Koroškem eno najbolj izčrpnih in najzanimivejših poročil. Piccolomini sam poudarja, da o takem ustoličenju, kjer bi namreč kmet ustoličil vojvodo, ni slišal nikjer drugje.

Z velikim zanimanjem prebere človek potopis Janeza Beleja. »Nekaj dni po Afriki«. V tej številki nam opisuje svoj obisk v Južni Afriki in v Basutolandu. Čeprav je avtor duhovnik, vidi tudi marsikaj drugega ter zelo dobro prikazuje tamkajšnje socialne in rasne razmere. Njegovi opisi so zgosteni, plastični in barviti, slog pa prijeten in živahen. Potopis se bo nadaljeval in lahko rečemo, da nadaljevanje za zanimanjem pričakujemo, tembolj ker nimamo pogosto priložnosti brati poročila iz tistih daljnih krajev od ljudi, ki so se mogli na kraju samem prepričati, kaj je resnica glede rasne diskriminacije v Južni Afriki in kako živi črnsko prebivalstvo v sosednjem Basutolandu, ki je še vedno britanski protektorat. Obljubljena pa mu je neodvisnost.

Cela stran je posvečena preselitvi tržaške radijske postaje v novo palačo, kar je seveda tudi za javnost zanimiv dogodek. Obširen članek, ki pa ni podpisan, čeprav je pisan v prvi osebi (najbrž gre samo za pozabljenost oziroma za tiskovno napako), obravnava osebnost in delo znanega dramatika Ivana Mraka, katerega pasijonsko igro je nedavno igral tukajšnji Slovenski oder. Le v kazalu najdemo začetnice avtorja članka: B. M. I. Vladimir Vremec je prispeval obširen »Razgovor z Levom Detelo«. Lev Detela je skušal v tem intervjuju razložiti bralcem lMadike nekoliko hermetično in simbolno vsebino svoje komedije »Graščina«, ki je, kot znano, tudi izhajala v tej reviji.

Vsakdo si bo najbrž rad prebral poročilo o razstavi sodobne slovenske umetnosti v New Yorku

ALBERTO MORAVIA NA POTI OKOLI SVETA

Pisatelj Alberto Moravia je izjavil, da je največja šibkost italijanske filmske industrije v tem, da je težko dobiti kredite za snemanje kvalitetnih filmov. »Naše filmsko tržišče je majhno in filmi postajajo vedno dražji«, je rekel. »Če ne dosežemo popolnega uspeha, ne pokrijejo niti stroškov«.

To je izjavil Alberto Moravia v New Yorku, kjer je zdaj na obisku. Tam se bo zadržal do 15. maja, nakar bo skupaj z mlado pisateljico Dacio Maraini nadaljeval potovanje okrog sveta. Preko Tahiti, Nepala in Afganistana se bo vrnil v Rim, kamor bo prispel 15. junija.

Casnikarjem je povedal, da mu zelo ugaja potovati, vendar pa najrajši potuje po neciviliziranih deželah. Zanimive ljudi je najti povsod, toda moderno življenje je v civiliziranih deželah povsod enako in precej dolgočasno.

—0—

Na mednarodnem festivalu versko in humano pomembnih filmov v Valladolidu so odlikovali s s prvo nagrado, z »Zlato zastavo«, francoski film Hervéja Brombergerja »Smrt, kje je tvoja zmagaja?« Ta film je dobil tudi posebno nagrado Mednarodne zveze filmskih kritikov »Fipresci«. Angleškemu filmu »Iskreni divjak« so podelili zaradi njegove človeško dragocene vsebine nagrado »Zlati klas«. V razredu kratkometražnih filmov je dobil »Zlato zastavo« italijanski film o svetem Antonu z naslovom »700 let«.

in pregled novih knjig. Isto velja za obe rubriki dopisov. V določenem smislu prav aktualen je članek dr. Ignacija Lenčaka o prostem času. To vprašanje namreč vedno bolj zanima moderne sociologe. V isti rubriki — to je v rubriki »Naš dom« — piše »Marija« o lepem in okusnem oblačenju žensk.

Končno še nekaj o leposlovnih prispevkih te številke. Zora Saksida nadaljuje svoj roman »Tujci povsod«, ki zadobiva vedno temnejše barve. V njem opisuje usodo primorske žene v ljubljanskem okolju in njenem zakonu s patološko ljubosumnim možem. Aleksej Markuža je napisal pesem »Zdravica«, polno zanosa za svobodo.

Kot vedno, je tudi ta številka polna poročil o raznih kulturnih in prosvetnih dogodkih. Pripravke ilustrirajo mnoge reprodukcije.

—0—

REVIJA »TRIESTE« O VOLITVAH IN JUGOSLOVANSKI POLITIKI

Najnovejša številka tržaške revije »Trieste«, ki je izrazito politična revija, kar ima zapisano tudi v podnaslovu, se, razumljivo, ukvarja predvsem z deželnimi volitvami. »10. maja 1964 se rodi nova dežela Furlanija - Julijska Benečija«, se glasi naslov uvodnega članka, ki razčlenjuje možnosti posameznih strank pri volitvah. Slovincem je prisodil kakih 9000 glasov in enega deželnega svetovavca (mišljena je bila seveda lista Slovenske skupnosti, ker volivcev, ki volijo KPI in PSI, italijanske in politične statistike, kot znano, ne prištevajo k slovenskim volivcem). Rezultat je bil, kot je razvidno iz volivnih rezultatov; za slovensko listo nekoliko boljši.

Izmed ostalih člankov in razprav naj omeni mo zlasti reportažo Luciana Cossetta o vzdušju na Madžarskem leta 1964 (v katerem je še vedno občutiti nekoliko tipičnega madžarskega hlepenja po dobrem življenju), članek Carla Schitterja »Srečanje z Italijani, ki so ostali« (v Istri in na Reki), ter krajši, a zanimiv članek »Nekaj se giblje v Jugoslaviji«, ki ga je napisal znani politični publicist Giorgio Cesare. V članku podaja pregled nad novimi premiki v jugoslovanski notranji politiki, od polemik o funkciji Zveze komunistov ter demokratizaciji družbe, do zahtev po večji avtonomiji republik in do sindikalnih gibanj in stavk v Sloveniji in na Hrvaškem, o katerih se je v zadnjem času precej pisalo tudi v jugoslovanskem tisku. Cesare navaja razne izjave jugoslovanskih državnikov, politikov in funkcionarjev, ki dokazujejo, da je tak razvoj predviden in zaželen.

V tej številki revije najdemo tudi še nove prispevke k polemikam o jugoslovanski politiki l. 1945 v Istri, o zgodovini preganjanja Judov v Trstu med zadnjo vojno in o zgodovini fašizma v Trstu. Na koncu znani filmski kritik Carlo Ventura s statistikami dokazuje slab okus Tržačanov za filme.

SLOVENC V KUPOVANJU KNJIG POD EVROPSKIM POVPRECIJEM

Zadnja številka štirinajst dnevnika »Naši razgledi« prinaša anketo »Perspektive kulturnega razvoja Slovenije«. V njej piše Dušan Tomšič o perspektivah za slovensko gledališče v sedemletnem programu razvoja kulture in prosvete v Sloveniji. V svojem članku pravi, da bo — kot upa — dobila Slovenija v prihodnjih sedmih letih še eno dramsko gledališče. Dosedanji podatki namreč kažejo, da so obstoječa gledališča močno obremenjena in da je malo možnosti za razširitev njihovih gostovanj. Obenem ugotavljajo, da do številnih krajev poklicna gledališča z živo odsko besedo sploh ne sežejo.

Pisatelj Ivan Potrč pa kot predstavnik neke slovenske založbe prikazuje perspektive slovenske knjige po sedemletnem programu za razvoj kulture v Sloveniji. Potrč piše, da so leta 1956 natisnili v Sloveniji 688 knjig, osem let pozneje, to je leta 1962 pa 836. Indeks je 100 proti 122. Leta 1956 je izšlo tistih 688 knjig v skupni nakladi 3.546.000 izvodov, leta 1962 pa omenjenih 836 knjig v 4.161.000 izvodih. Indeks bi bil torej 100 proti 115. Na Slovenijo je odpadlo leta 1962 približno 14,2 odstotka vseh v Jugoslaviji izdanih knjig, po nakladah pa 11,5 odstotka. Upoštevajoč vso Evropo pa je Slovenija precej pod povprečjem, ker je odpadlo leta 1962 v Sloveniji le 2,6 knjige na prebivca, v Evropi pa povprečno 4 odstotke. Kar zadeva celotno jugoslavijo, je odpadlo istega leta 2,1 knjige na prebivca.

Franc Stiglic piše o predvidenem razvoju slovenskega filma po sedemletnem kulturnem programu. Po tem programu naj bi izdelali v Sloveniji čez sedem let šest igranih in dvajset kratkih filmov na leto.

DRUGA ŠTEVILKA REVIJE »MOST«

V tiskarni »Adria« v Trstu je v tisku druga številka revije »Most«, ki bo izšla pod nekoliko izpremenjenim uredništvom. Iz uredništva sta namreč izstopila dva dosedanja člana.

Nova številka »Mosta« bo prinesla med drugim obširno kritično razpravo o povojni slovenski literaturi izpod peresa Leva Detela, sestavek pripovednega značaja Vinka Beličiča, dve črtici Milene Merlak-Detela, pesem v prozi Stanka Janežiča in poleg drugega tudi nekaj prevodov iz svetovne esejistike, kot se odraža v zadnjih številkah raznih znanih revij.

Po mnenju urednika Leva Detela, ki se te dni poti nad korekturami v tiskarni, bo nova številka »Mostu« zanimiva in aktualna.

MISLI TOKRAT ZARES?

Charlie Chaplin, ki je pred kratkim obhajal svoj 75-letni rojstni dan, pripravlja novo filmsko komedijo, v kateri bo igral glavno vlogo njegov sin Sidney. V intervjuju s poročevalcem lista »Corriere della Sera« je svetovno znani komik dejal, da bo sam režiral film in tudi sam zložil zanj glasbo. Film bodo posneli v Angliji. Chaplin je tudi dejal, da se ne namerava vrniti v Združene države, ne morda iz kake zagrenjenosti do Amerike, ampak preprosto zato, ker se v Evropi bolje živi.

V kulturni javnosti pa so nekoliko skeptični glede vesti, ki govore o novih Chaplinovih filmih, ker so se že pogosto izkazale za preuranjene. Zdi se, da se je Charlie Chaplin duhovno že izčrpal.

Arheološka odkritja v Sveti deželi

V jordansko prestolnico Amman je prispela italijanska arheološka odprava ustanove Lerici, ki bo vodila izkopavanja na področju nekdanje biblične judovske prestolnice Samarije. Opremljena je z najmodernejšimi arheološkimi napravami. Razvaline Samarije, ki so jo imenovali v rimskem času Sebastia, leže okrog 100 kilometrov od Jeruzalema. Izkopavanja bodo trajala mesec dni.

Pri izkopavanjih na gori Massada ob Mrtvem morju so našli arheologi odlomke knjige »Jesus Sirah« v hebrejskem jeziku. Najdeni odlomki se skoraj povsem ujemajo s hebrejskim besedilom te knjige, ki so ga našli leta 1896 v Kairu. S tem je po mnenju znanstvenikov dokazano, da je hebrejsko besedilo knjige izvirno.

Knjiga »Jesus Sirah«, imenovana tudi »Ecclesiasticus«, je bila od starega veka dalje znana le v grškem besedilu. Katoliška Cerkev smatra to knjigo za del svetega pisma. Najdišče hebrejskega izvirnika, gora Massada, je bila zadnja trdnjava, v kateri so se branili Judje v svoji brezuspešni osvobodilni vojni proti Rimljanom.

Pri izkopavanjih na področju Tell Chuere v severni Siriji so našli alabastrske kipce vernikov, ki molijo. Kipci so izredno lepi in dovršeno izdelani. Ti kipci molivcev ustrezajo staroorientalskemu običaju tretjega tisočletja pred Kristusom. Da bi bogovi ne pozabili na njihove molitve, so verniki postavljali pred kipe bogov male kipe, ki so predstavljali nje same pri molitvi. Važnost te najdbe presega področje umetnosti in verske zgodovine. Odkritje namreč pogloblja znanje o razširjenosti sumerske kulture, ki je v izredni meri vplivala na klasični svet. Dosedaj so namreč znanstveniki mislili, da so bile meje sumerskega vplivnostnega področja mnogo ožje; z najdbo teh kipcev v Tell Chuere so se pa te meje premaknile za kakih 300 kilometrov dalje proti severu.

To pomeni, da je bila sredi tretjega tisočletja pred Kristusom visoko razvita sumerska kultura s svojo izoblikovano pisavo in s svojim klasičnim državnim sistemom oddaljena le 300 kilometrov od obale Sredozemskega morja. Z izkopavanji v Tell Chuere, ki je oddaljena deset kilometrov od turške meje, nadaljujejo.

GOSPODARSTVO

Italijansko kmetijstvo je še nerazvito

V gotovih italijanskih pokrajinah je kmetijstvo zelo bogato, v drugih pa sila revno. Revno pa je tudi, če ga presojamo v celoti. Poglejmo:

Pridelek žita je v Italiji za mnogo nezadosten. Če kakšno leto pridelek krušnega žita tudi krije domačo potrebo, primanjkuje pa trde pšenice za testenine. Vedno bolj pa raste primanjkljaj krmskega žita, kot koruze, ovsa in ječmena. Vsled primanjkljaja krmskega žita se še bolj dviga primanjkljaj mesa, posebno govejega in svinjskega. Ker povpraševanje po mesu stalno raste in je potrošnja mesa kljub temu v celoti še pičila, če jo primerjamo z

drugimi naprednimi državami, ni mogoče pričakovati, da bo Italija kdaj lahko krila svoje potrebe po mesu. Pač pa je mogoče in tudi verjetno, da bodo krite domače potrebe po jajcih in perutnini, ki je bila v zadnjih letih zelo razmnožena in je nadaljnje razmnoževanje še mogoče.

Iz tega vidimo, da sta najvažnejša stebra italijanskega kmetijstva šibka in majava. K sreči ni z vsemi kmetijskimi panogami tako: Vina, povrtin, sadja in agrumov pridelava Italija za izvoz, izvažata tudi sadne sokove, suho in konzervirano sadje, konzervirane povrtine — posebno paradižnike — in drugo, a izvoz vsega tega ne krije vsot, ki jih je potrebno šteti za uvoz žita in mesa ter še nekaterih drugih živil. Trgovsko še neopredeljena je zadeva sladkorja: na razpolago je dovolj njivskih površin, industrijske opreme je celo preveč, a enkrat je pridelek sladkorja prevelik in je potreben izvoz, drugič pa je potrebno sladkor uvažati. Kaj bo letos (1964), se še ne ve.

Italijansko kmetijstvo ne nudi dovolj pridelkov, da bi bila zajamčena gola prehrana. Izvoženi višek ene veje kmetijstva ne krije primanjkljaja druge veje in zato italijansko kmetijstvo neugodno pritiska na trgovsko in s tem na plačilno bilanco.

MLEKO V DRŽAVAH SET

V državah SET znaša letna proizvodnja mleka okrog 630 milij. stotov. Najmočnejši proizvajalec je Francija z 240 milij. stotov, sledi Nemčija z 202 milij. stotov, nato Italija z 80, Holandska s 73 in Belgija z Luksemburgom 42 milij. stotov.

Italija proizvaja torej komaj 1/9 vsega mleka v SET, na celotni proizvodnji sira pa je udeležena z 1/3. — Najvažnejši italijanski sir je »grana« za ribanje. Poznan je bil že pred 1000 leti; prvič se je baje pojavil v Lodi in v Codogno. Okoli leta 1500 je bila trgovina z »grano« zelo živa.

Danes ločimo v Italiji 2 različna sira tipa »grana«: Najprej se je uveljavil parmezana (parmigiano-reggiano), ki je bil zaščiteno že pod fašizmom in katerega izdelajo letno okoli 650.000 stotov iz nekaj nad 9 milij. stotov mleka. Pred nekaj leti je dobil zaščito tudi padski (grana padano), katerega proizvodnja je le malo nižja od parmezane. Padski je v trgovini nekoliko cenejši, čeprav sta oba sira enaka. Izvoz obeh teh sirov znaša letno nekaj čez 70.000 stotov, največ v ZDA.

OBVESTILO KMETOVALCEM!

Za izvedbo načrta za protiparazitarno zatiranje koloradskega hrošča — krompirjevca — na krompirju in paradižnikih, bodo s sredstvi, ki jih je v ta namen prejelo od države Opazovališče za rastlinske bolezni, od 8. t. m. dalje razdeljevali v propagandne svrhe nakazila za brezplačen prejem 0,5 kilograma pripravka »Sevin« (Pomex).

Zainteresirani kmetovalci lahko dvignejo tozadevno nakazilo za brezplačen prejem protiparazitarnega sredstva pri Pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu v Trstu - ulica Ghega št. 6/I.

Razdeljevanje nakazil bo trajalo, dokler ne bo izčrpana v ta namen razpoložljiva vsota.

KMETJE PRI PAPEŽU

Za zaključek vsedravnega XVIII. kongresa neposrednih obdelovalcev so bili udeleženci sprejeti pri papežu. Zanimivo je bilo videti papeža med dvema udeležencema ki sta bila brata Roncalli, brata pokojnega papeža Janeza XXIII., oba kmeta.

V odgovoru na pozdrav udeležencev je papež med drugim rekel: »Ljubite svoj poklic, svojo dejavnost. Danes občutite kakšno neugodje radi težav v svojem gospodarstvu; občutite ponižanje, da ste slabše plačani kot drugi delavci; čutite bremena svojih dolgov in dolžnosti; toda zaupajte, ker stvari bodo morale iti na boljše tudi za vas. Vi ste namreč proizvajalci najnujnejših dobrin, vi predstavljate najbolj stabilno in vrlo socialno plast. Pravica se bo izkazala v napredku sedanje družbe tudi vam.«

PRIDELOVALCI ŠPARGLJEV SE ORGANIZIRAJO

V kraju Baricella pri Bologni je precejšnja proizvodnja belušev (špargljev), bližnja velika mesta (Bologna, Milan in druga) pa so dobri odjemalci in le redko je potrebno iskati odjemalce drugod. Že nekaj let deluje v Baricelli posebna organizacija pridelovalcev belušev in danes jih je vključenih 514 z letnim pridelkom okrog 20.000 stotov belušev; to je skoraj 40 stotov belušev na člana. Tak pridelek že jamči dohodke. — Vedno ista muzika: Kmetovalci se morajo organizirati.

FRANCOSKI ŠAMPANJEC V ITALIJI

Lansko leto je Italija uvozila okoli 2 milijona butelj francoskega šampanjca in je s tem dosegla 3. mesto med kupčevalci tega vina. Na prvem mestu je Anglija s 4,5 milij. na drugem pa ZDA z 2,7 milij. butelj.

TEZAVE Z NOVIM KROMPIRJEM

Na trgih je že mnogo letošnjega zgodnjega krompirja, ki gre slabo v denar. Pridelek v južni Italiji in na otokih cenijo na 20% več kot lani. Ker je tudi izvoz skoraj ničev in so inozemski trgi nasičeni, je začel novi pridelek množiti že obstoječe zaloge lanskega krompirja. Vlada preučuje ukrepe, s katerimi bi bilo mogoče rešiti krompirjevo krizo, in je obnovila carino na uvoz krompirja ter tudi drugače zavira uvoz.

Polži: škodljivci in poslastica

Večina ljudi uničuje polže z zastrupljenimi otrobmi, da tako reši svojo povrtino. Nekateri jih zbirajo in vržejo pred košči, ki jih z veseljem ključajo in pojejo. Drugi jih naberejo in sami pojejo. Mnogi jih prodajajo za sorazmerno visok denar, v najboljših hotelih jih pa pripravljajo in drago zaračunajo svojim gostom.

Polži so v zelenjadnem in cvetličnem vrtnu zelo škodljivi, ker prejedajo sadike in stebila ter razjedajo liste. Posebno v slast jim gre komaj iznikli fižol, od cvetic pa najbolj komaj vsajene cinije. Pobiranje prav malo zaleže, če ne ugotovimo kam se skrijejo preko dneva. Če je v bližini kak zid ali grmičevje, jih dobimo tam.

Uničujemo jih z zastrupljenimi otrobi ali z nalašč za to pripravljeno vabo v zrnatih oblikah. Zastrupljene otrobe, kot jih dobimo v trgovinah s semeni, raztresemo zvečer v malih kupčkih ob zelenjadnih gredicah (za čajno žličko velike in v razdalji dveh pedov). V nočnem času se bodo priplazili polži v bližino nastavljenih vabe in čim bodo zavohali slastne otrobi, se bodo vrgli na nje in pojedli nekoliko svojega zadnjega obeda. Zjutraj bo ležalo v bližini kupčka otrobov mnogo mrtvih ali umirajočih polžev. Če po dežju obnovimo kupček otrobov, se bomo polžev prav kmalu rešili. Vaba v zrnatih oblikah je navadno bolj priporočljiva, ker jo kar raztrosimo po gredici in je dež ne skvari kot otrobe.

Polže delimo v hišarje in brezdomce ali slinarje. Obeh je mnogo sort. Od hišarjev sta v naših krajih najbolj razširjena vrtni

ali vinogradni polž (helix pomatia) in temu podoben opasani polž (helix cincta). Dobro, da ni pri nas največjega in najbolj požrešnega polža: to je madagaskarski polž (hacatina mauritiana), ki je do 20 cm dolg. Proti temu polžu je v ZDA izdan poseben zakon. — Polži se množijo z jajci, katerih znesejo po 30 do 120, kot je pač sorta. Ker je polž dvospolnik (hermafrodit), igra vsak pri oplojevanju obojno vlogo, samca in samico.

Pri nas nabirajo za prodajo skoraj izključno le vinogradniške polže, določene velikosti, ne premajhnih. V vsakem večjem mestu dobimo kakšnega sladkosnedca za polže, a najbolj je razširjena trgovina s polži v Franciji in Švici, kjer imajo — tudi v drugih krajih — posebna vzrejalšča. Vzreja polžev pa že skoraj 2.000 let ni nič napredovala in se vrši tako, kot jo opisuje Plinij v svoji »Storia naturale«, ko govori o »cochlearum vivarie«. Polže redijo v svežih in zasenčenih vrtnih in parkih, ki so obdani z gosto kovinsko mrežo, segajočo okoli 25 cm v zemljo. Na 1 m² površine je do 100 polžev, katere hranijo redno s svežim zeljem, v zadnji dobi pa z otrobmi. Skrbeti je potrebno za apno, katerega morajo imeti polži vedno mnogo na razpolago, ker ga potrebujejo za zgradbo hišice. Prisoten mora biti tudi vitamin D, katerega polži mnogo vsebujejo.

Pravijo in tudi trdijo, da vsebujejo polži poleg vode tudi beljakovine, jod - fosforove soli in dragocene fermente, ki zajamčijo odlično prebavo.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

To je le eden izmed sestankov, ki so se organizirali povsod po deželi. Tako piše Goriška Straža od 22. februarja 1922., da je Kmetška in delavska zveza priredila shod v Tolminu, Volčah, Zatoľminu, Ljubinju, Volarjih, Gabrijah, Poljubinju in Doljah. Goriška straža od 8. marca 1922 poroča, da je bilo 5. marca na Notranjskem šest shodov

109. Dr. E. BESEDNJAK

Kmetske in delavske zveze. V Trnovem in Jablanici je govoril poslanec Šček, v Knežaku in Zagorju dr. E. Besednjak in na shodih v Premu in v Harijah dr. Josip Bitežnik. Goriška Straža od 22. marca 1922 piše, da je 19. marca Kmetško-delavska zveza priredila na Vipavskem osem javnih shodov. Razen v Št. Vidu, Šturjah, Vrhpolju, Gočah, Colu in Budanjih so bili shodi na Slapu in Planini. Poleg gornjih govornikov je sodeloval tudi urednik Gospodarskega lista Leopold Kamperle.

Tako piše Goriška Straža o shodu za shodom ter jemlje v obzir vso deželo.

VAŽNI SKLEPI

Izvršilni odbor Kmetško-delavske zveze je izkoristil priliko ter sprejemal resolucije o različnih predmetih. Tako je o izidih občinskih volitev izjavil sledeče: »Stoječ na načelih demokracije in enakopravnosti poudarjamo, da gredo učiteljstvu vse državljanske pravice, tedaj tudi aktivna in pasivna pravica za občinske volitve. Zato načelno odklanjamo reakcionarni sistem, po katerem se tako važnemu stanu odreka ta pravica. Zveza izjavlja, da bo zastavila vse moči, da se iz občinskega vodilnega reda črta nazadnjaška določba.«

»Izvršilni odbor jemlje z veseljem na znanje, da se je deželni odbornik dr. Besednjak v smislu navodil Kmetško-delavske zveze za-

vzel na seji deželnega zbora za ureditev učiteljskih plač ter ga poziva, da se pri končni rešitvi tega vprašanja v polni meri varujejo življenjske pravice učiteljstva, za katerim stojijo kmetško delavske množice.«

»Izvršilni odbor uvideva popolno anarhijo v našem šolstvu, zlasti ker ne delujejo ne deželni, niti okrajni šolski sveti. Izvršilni odbor započenja borbo, da se okrajni šolski sveti sestanejo in redno delujejo. Obenem poziva poslance, politično društvo in vobče vse rojake, da okrepijo akcijo za vzpostavitev šolskih svetov.«

»Izvršilni odbor se je baval z neštivilnimi pritožbami, ki prihajajo iz ljudstva zoper vladno nemarnost v vprašanju vojnih odškodnin. Brezvestna počasnost vladnih oblastev je prizadela našemu ljudstvu že ogromno škodo, ki se ne da več popraviti. Dežela je neprestanih krivic sita in od vseh strani se pojavlja ogorčenje proti odgovornim oblastnikom. Ljudstvo se mora dvigniti in organizirati velikansko protestno akcijo proti vladi. Izvršilni organi naj v stalnem agitacijskem odboru dajo pobudo, da se priredi v Gorici ogromen ljudski tabor pod milim nebom. Tisočglave slovenske in furlanske množice naj do zadnjega kotička napolnijo Travniki in krik zapostavljenega ljudstva naj se razlega do Rima in njegovih močnikov. Delovni stanovi naše dežele si ne bodo pustili več trgati pravic, ki jim gredo po človeški pravici in obstoječih zakonih. Zborovanja naj se udeležijo vse goriške stranke.«

NEIZMENJAN DENAR

Druga krivica, ki se je godila ljudstvu, je bil neizmenjan denar avstro-ogrske banke. Ob koncu vojne je namreč veliko ljudi del svojega denarja pustilo neizmenjenega, ker so ga naložili pri domači posojilnici. Ta pa je imela svoje središče nekje v daljavi, tako na primer v Gorici, Trstu ali v Ljubljani. Za-

družna zveza v Ljubljani je imela milijone ljudskega denarja s Primorskega v svojih blagajnah.

Rimska vlada je sicer najavila rok, do katerega se denar lahko izmenja, a ljudje so iz tega ali drugega vzroka rok zamudili, tako da so ostale velike vsote neizmenjane. Ljudstvo in vsa javnost se je obrnila na državne poslance, naj posredujejo in po nekaj mesecih je Zadružna zveza v Gorici s temi besedami izrazila zahvalo poslancu Ščeku za uspešno posredovanje:

»Načelstvo Zadružne zveze v Gorici Vam izreka najiskrenejšo priznanje in najvdanejšo zahvalo, da ste z izredno vztrajnostjo in s svojo znano požrtvovalno spretnostjo dosegli od vlade, da nam je izmenjala velik del zadružnega denarja, za kar smo se prej zaman trudili. Tej zahvali se pridružujemo v Zvezi včlanjene zadruge in prizadeti zadružniki, ki ste jih s tem dejanjem rešili velike škode. Priporočamo zadružništvo Vaši nadaljni naklonjenosti ter Vas pozdravljamo z najvdanejšim spoštovanjem

Zadružna zveza v Gorici.«

Neizmenjan zadružni denar je bil za ljudstvo velika škoda, ki pa se ni dala primerjati s škodo zaradi neizplačane vojne odškodnine, radi katere je Kmetško-delavska zveza sklenila sklicati velik protestni shod v Gorico.

(Dalje)

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V GORICI

Po dolgem času bo zopet nastopilo Slovensko gledališče tudi v Gorici. Oblast je končno izdala dovoljenje za predstave v Prosvetni dvorani na Verdijevem korzu št. 13.

Slovensko gledališče iz Trsta bo podalo v soboto 16. maja ob 21. uri igro Paula Sartra »Umazane roke«. To bo edina letošnja predstava Slovenskega gledališča v Gorici.

Včeraj zvečer je imel režiser Jože Babič diskusijski večer o Sartrovi umetnosti v klubu »Simon Gregorčič«.

»Radi. A kako?« je vprašal Janez, že čisto vzdramljen. Palčko pripovedovanje ga je prevzelo.

»Poslušaj,« je rekel palček. »Preprečiti je treba, da bi dekličin oče prispel z denarjem v razbojniško koč, ker bi ga tam takoj ubili in z njim vred tudi deklico. Dokler pa on ne prispe, tudi deklici ne bodo nič storili, ker niso gotovi, če je morda ne bodo še potrebovali za zvezo z njenim očetom, če ta še ne bo kmalu prispel. Boje se namreč, da bi oče ne hotel z denarjem na pot, če bi v razbojniških pismih ne videl več njenega pripisa. Ta pa se je v svoji nestrpnosti in strahu že odpravil sem. Vendar ga mi palčki ne moremo obvestiti o nevarnosti, ki mu grozi, ker on kot večina mestnih ljudi ne verjame v nas. Kdor pa ne verjame v nas, nsa tudi ne more videti in se pomeniti z nami. Le z vami otroki, ki verjamete v nas, se lahko pogovorimo.«

»Ti bi torej rad, da bi mi trije posvarili njenega očeta, naj ne hodi sem?«

»Tega ne morete več storiti, ker bo kmalu tukaj. Najbrž še to noč, ker je že blizu. Na robu gozda, na dogovorjenem mestu, pa ga že več dni čakata dva oborožena razbojnika, ki ga bosa spremljala do razbojniške koč. Izmisli si bo treba nekaj drugega.«

»Hm. Naj pomislim,« je dejal Janez. »Tudi če bi mogli posvariti očeta, naj ne hodi z denarjem k razbojnikom, se bodo ti naveličali čakati in bodo deklico ubili. In če ga ne posvarimo, bodo oba ubili. Težko je kaj pametnega napraviti.«

»Toda le vi trije lahko kaj storite za dekličino rešitev. Vi ste edini pošteni in nedolžni ljudje daleč naokrog, s katerimi se

Trije bratje gredo po svetu

F. J. 9

PRAVLJICA

lahko palčki pogovorimo; in vi edini nam lahko pomagate. Rešite deklico, saj je tako ljubka in prijazna,« je prosil palček in tenki glasek mu je kar zadrhtel.

»No, kar tako mi ne vržemo puške v koruzo,« je rekel Janez. Dobro mu je delo, da se palček tako zanese nanje. »Saj zato smo se odpravili v širni svet, da bi si s pogumom izbojevali srečo. Tudi razbojnika Špičmuha se ne bojimo, da veš!«

»Mnogi pa se ga boje. Še policija, ker je s svojimi pajdaši pobil in ranil že mnogo policajev. Sem v gozd si nihče ne upa za njim.«

»Bomo že videli, če si kdo upa ali ne,« je bojvito odvrnil Janez. »Najbolje bi bilo, da me odpelješ do razbojniške koč, da si ogledam položaj.«

Palček mu je vesel pritrdil.

»To bo res najbolje. Ali boš pustil svoja bratca tukaj?«

»Naj še spita, ker sta trudna. Se bom že pomenil z njima, ko se vrnem. Upam, da ju razbojniki ne bodo odkrili.«

»Ne, sem na ta kraj le malokdaj zaidejo. A vseeno bom naročil svojim bratom, naj medtem pazijo nanju, da se jima ne zgodi nič hudega. V tem gozdu namreč zares žive tudi medvedje in volkovi. Toda ne boj se, nič hudega se jima ne bo zgodilo. Dlje živali niso tako nevarne in zlobne kakor hudobni ljudje.«

(Dalje)

„V Trstu so časi premirni“

Münchenski dnevnik »Süddeutsche Zeitung« je prinesel v svoji zadnji nedeljski številki (9./10. maj) daljši dopis iz Trsta, ki ga je napisal član njegovega uredništva Franz Thoma. V članku najprej ugotavlja, da se je izkazala razdelitev Tržaškega ozemlja pred enajstimi leti kot dobra rešitev, ker je zdaj tod res zavladal mir. Brez protesta iz Beograda je Italija vključila Trst v deželo Furlanija-Julijska krajina in napravila s tem iz provizorične trajno razdelitev, kar je tudi Jugoslavija praktično že storila z nekdanjo cono B.

Dopisnik govori potem o aktualnih političnih problemih v Trstu. Moderni tržaški pristan je v precejšnji meri neizkoriščen, ker italijanske železnice ne kažejo pravega primernege zaledja. Omenja tudi prizadevanje za industrializacijo Trsta z novim industrijskim področjem v Zavljah in a-tentno nevarnost brezposelnosti v ladjedelniški industriji, čemur pripisuje pojav, da imajo Milje na jugoslovanski meji komunistično upravo.

Kljub vsem težavam pa se Tržčani preveč ne pritožujejo — meni dopisnik. Delno zato ne, ker vidijo, da nič ne pomaga in da so pač razmere take, da sta vladi genovski in beneški pristan bolj pri srcu, ker sta podprta od močnih finančnih inte-

resov, delno pa zatone, ker še vedno prevladuje nacionalistično občutje. Rajši potrpežljivo upajo na boljše čase. »Politična občutja in gospodarska eksistenca — to pa je dvoje. Nikjer se to določneje ne občuti kot v Trstu,« zaključuje urednik južnonemškega dnevnika.

—0—

KONCERT MADIH DUBROVNIČANOV

V soboto, 9. maja zvečer, je bil v Avditoriju lep koncert, na katerem so nastopili solisti Glasbene šole iz Dubrovnika. Kakih dvanajst mladih solistov je izvajalo 13 sk'adb starih in novejših skladateljev, od Händla in Vivaldija do Tajčevića in Kunca

—•—

RAZSTAVA GOVEJE ŽIVINE V GROČANI

Kmetijsko nadzorništvo priredi v nedeljo, 17. t. m., ob 9.30 v Gročani razstavo z znamenovanjem goveje živine vzrejišč, ki popopolnoma odgovarjajo zahtevanim zdravstvenim pogojem in so pod kontrolo glade mlečne proizvodnje.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V SOBOTO 23. t. m. OB 21. uri V AVDITORIJU in v NEDELJO 24. t. m. ob 17. uri V AVDITORIJU

GOSTOVANJE DRAME SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Brendan Behan
T A L E C

VELIKA ŠOLSKA PRIREDITEV

Osnovne šole v Trstu prirede v nedeljo 17. maja ob 16. uri v dvorani Avditorija skupno šolsko prireditev.

Na spoerdu so: recitacije, prizori, petje in narodni plesi.

Ljubitelji mladine vljudno vabljeni
Sindikat slovenske šole v Trstu

ŠPORT

PLAVALNE TEKME V TRSTU

V pokritem bazenu v Trstu so bile v torek in v sredo zvečer plavalne tekme med kluboma U. S. Triestina in Mladost iz Zagreba. Tekmovali so seniorji in juniorji. V skupni oceni po obeh večerih so zmagali plavalci in plavalke Mladosti s 150,5 točkami proti 127,5 točk U. S. Triestine. Pri juniorjih so zmagali Tržčani s 43,5 točke proti 37,5 točkami Mladosti.

JADRALNE TEKME ZA POKAL »NORDIO«

Pretekli teden so bile v Tržaškem zalivu tradicionalne tekme športnih jadrnic za pokal »Nordio«. Po petih regatal sta zmagala Nemca Pieschel in Diechmann z jadrnico »Raju III. Druga sta bila spel Nemca (jadrnica Bellatrix XIII.). Tretja jadrnica je bila švicarska. Prva italijanska je bila na 5. mestu. Slabo so se tokrat odrezali jugoslovanski jadranci, ki so bili druga leta med prvimi, med njimi Koprčan Fafangel z jadrnico »Cha Cha III«. Manjka jim moderne opreme.

VESLAČI IZ TRSTA NASTOPIJO V JUGOSLAVIJI

Na mednarodne veslaške tekme na Savi v zvezi z bližnjim beograjskim velesojem so povabili tudi italijanske veslače. Italijanska veslaška zveza je določila, da bodo nastopili trije člani iz Julije Benečije.

Sodelovali bodo enosed z italijanskim prvakom Silvanom Dambrosijem (Circolo Marina Mercantile); dvosedežni čoln mešano z Bonazzo (Ginnastica) in Sansonijem (Pietas Julia) ter »dvosed« s družstva »Nettuno« s Cianijem in Pellarinom.

Tekme bodo 30. in 31. maja.

MLADINA IZ MAČKOLJ

Priredi v nedeljo, 17. in v ponedeljek, 18. t. m. tradicionalno

»Š A G R O«

Igral bo ansambel RTV Ljubljana

»Veseli hribovci«

Koncert godbe na pihala se začne ob 15. uri. Vljudno vabljeni.

OPČINE

PRVO SVETO OBHAJ L?

Na binkošno nedeljo 17. t. m. bo prvič pristopilo k mizi Gospodovi 27 slovenskih prvoobhajancev, učencev in učenek drugega razreda osnovne šole na Opčinah, in še nekaj drugih otrok, ki iz tega ali onega razloga niso bili pri prvem sv. obhajilu lani. Na Opčinah že precej let nismo imeli tako velikega števila prvoobhajancev iz slovenske šole, zato smo letos tega lepega slavlja tembolj veselili. Otrokom in staršem želimo za ta veliki dan kar najlepše vreme, da bi bilo njihovo veselje popolno.

Seveda je te dni po openski družinah veliko govorenja in diskutiranja o oblekah in o vsem drugem, kar po mnenju staršev in otrok spada k temu prazniku. Zadnja leta so prišle v modo podobice s tiskanimi imeni prvobhajancev in s spominskim besedilom, da jih razpošljejo, včasih celo s konfeti, prijateljem in znancem. Tiskarne imajo precej posla s tiskanjem takih podob.

TUJSKI PROMET

Preteklo nedeljo smo opazili na Opčinah že precej tujih turistov, bodisi na prehodu, ali pa so se z avtomobili ali s tramvajem, pa tudi z lastnimi ali mestnimi avtobusi pripeljali občudovat lepi razgled od Obeliska na mesto in morje. Lepa čeprav še nekoliko hladna nedelja je kar vabila na izlete. Bilo je že precej avtomobilov z avstrijskimi, pa tudi z nemškimi in skandinavskimi tablicami, zlasti pa s tablicami drugih italijanskih mest.

Po drugi strani pa je opaziti, da so Opčine še daleč od tega, da bi postale pravi tujskoprometni kraj. Redki so še tisti gostinski obrati, ki znajo res s prikupno zunanostjo, snago in konkurenčnimi cenami pritegniti turiste. Marsikje manjka na mizah šopek cvetja, pri tem pa ga je zdaj vsa gmajna polna.

ŽENA IN DOM

MED DELOVNIM ČASOM JE POTREBNA MALICA

Malica je vmesni obrok, ki je človeku nujno potreben med delovnim časom. Strokovnjaki so ugotovili, da po zaužitem zajtrku delovna zmogljivost naglo pada, vendar pa že po dveh do treh urah vidno naraste. Tako so ugotovili, da se pri učenjih v šoli po drugi uri pouka zmanjša njihova koncentracija na minimum, umskemu delavcu n. pr., pa upade zmogljivost po 3 urah dela za polovico ipd. Iz tega sledi, da moramo po približno treh urah ponovno jesti. S hrano moramo dovajati organizmu snovi, ki mu povečajo delovno zmogljivost. Namen malice ni samo potešiti lakoto, temveč zadostiti potrebam organizma, da ostane zdrav in sposoben delati.

FIZIČNI DELAVEC porabi največ kalorij, zato bo njegova malica vsebovala ogljikove hidrate, jedi iz moke, krompirja, sladkorja in maščobe. Beljakovine, rudninske snovi in vitamini so seveda tudi potrebni in jih dobivamo z mesom, mlekom, sirom, svežim sadjem, sadnimi sokovi in s svežo ali kuhano zelenjavo.

UMSKEMU DELAVCU je potrebna drugačna malica. Najprimernejše so: mleko, jogurt, sadje, sadni sokovi, prepečenec z maslom ipd. Čim zahtevnejše je umsko delo, tem skrbnejše mora biti sestavljena malica. Možgani potrebujejo za svoje delo fosfor, ki ga vsebujejo zlasti beljakovinska živila. Mleko in mlečni proizvodi so najprimer-

nejša živila za malico umskemu delavcu tudi zato, ker so lahko prebavljiva. Maščob in ogljikovih hidratov mu v preobilici ne nudimo, ker dela umski delavec predvsem sede in ne troši mnogo kalorij.

MLADI LJUDJE jedo več, ker potrebuje njihov organizem snovi tudi za rast. To moramo upoštevati tudi pri sestavi malice. Malica mora vsebovati živila, ki vsebujejo beljakovine živalskega izvora: mleko, sir, skuto, meso, mesne izdelke, jajca in ribe; vsebovati mora tudi vitamine in rudninske snovi, ki jih nudimo s svežo zelenjavo in sadjem.

MALICA STARIH LJUDI naj bo sestavljena iz lahko prebavljivih beljakovinskih živil ter svežega sadja ali sadnih sokov. Malica naj bo dopolnjava in popoldanska. Glavni obroki za starejše ljudi ne smejo biti preobilni, ker z njimi preobremenjujemo prebavne organe.

Tudi ljudem, ki opravljajo domače delo in niso zaposleni izven doma, je malica potrebna. Mora biti ob določenem času in pravilno sestavljena glede na starost in vrsto dela, ki ga nekdo opravlja.

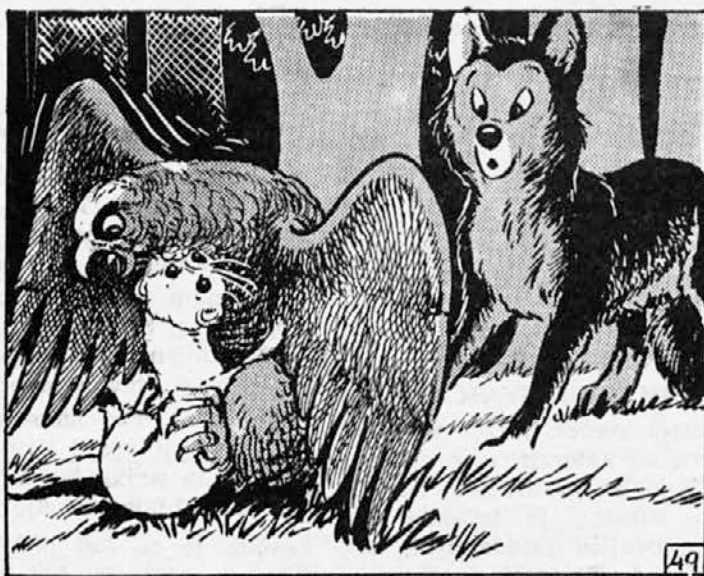
Napačno je mnenje mnogih, da malice samo reče. Pravilno sestavljena malica, zaužita ob pravem času, povečuje delovno zmogljivost in razbremenjuje delo organizma, predvsem prebavne organe.

ZA
V
NAŠE
NAJMLAJŠE

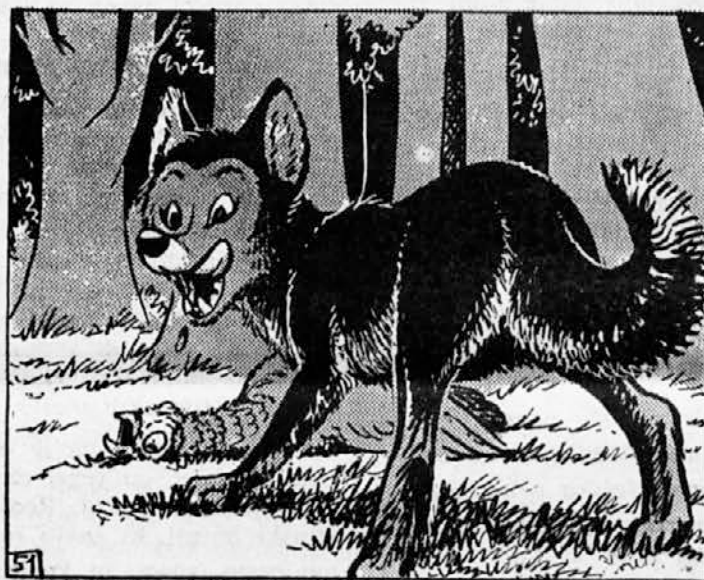
8

B
A
R
R
E
E

Po povesti
O. Curwooda
riše
Miki Muster

49. Baree ni bil niti deset korakov oddaljen od kraja, kamor je padla kokoš. Nekaj časa je prestrašeno gledal veliki živi kup peres. Kokoši so že pojemale moči, toda še vedno se je borila in udarjala s krili. Potem se je Baree tiho dvignil in se približal kokoši. Sele takrat, ko ji je zasadil zobe v prsi, je opazil hermelina.

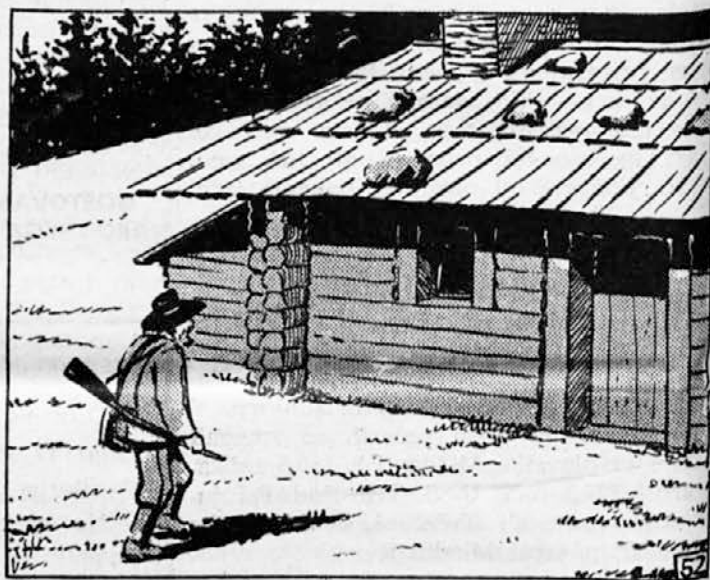
51. Ta dan se Barre ni odmaknil od kokoši. Ležal je ob njej in dremal. Tudi zvečer si ni poiskal skrivališča kakor prejšnje noči. Preveč se je bal za svoj plen. Radovedno je opazoval gozd in razburjeno prisluhnil oddaljenemu zavijanju volčjega tropa. Se en dan in eno noč je Baree ostal pri kokoši. Ko je obglodal zadnjo kost, je odšel.

53. Pierrotova hčerka, ki ji je mati vzdela ime Nepeesa — Vitka vrba, je bila prava lepotica. Zares je zaslužila svoje ime: bila je visoka in vitka, iz mladostnega obraza sedemnajstletnega dekleta so sijale čudovite temne oči. Najlepsi Nepeesin okras pa so bili lasje. Z glave so se vile njene svilene debele kite prav do kolen.

50. Sekoosew je popustil kokošin vrat. Njegove majhne rdeče oči so se za trenutek srečale z Barejevimi. Jezno je zacvilil in se umaknil. Kokoš je med tem poginila in Bareeja je čakala pojedina, kakršne že dolgo ni imel. Od strani je njegovo gostijo ježno opazoval hermelin. Se nihče mu ni na tak način prevzel plena!

52. V leseni hišici na Grey Loonu je živel stari lovec Pierrot. Pred dvema letoma je epidemija koz neusmiljeno porušila njegovo družinsko srečo: Umrla mu je žena Wyola, hčerka poglavarja indijanskega plemena Cree. Od ženine smrti je Pierrot živel še bolj osamljeno kakor prej. Živel je pravzaprav samo še za eno bitje, za svojo hčerko.

54. Dva dni potem, ko je Barre na svojem potepanju zašel v Pierrotov lovski revir, je stari lovec zaskrbljeno rekel svoji hčerki: »Nekdo ubija mlade kobre. To bo ris ali lev. Jutri...« Nepeesa se je veselo nasmejala in dokončala stavek: »...bova šla na lov!« Kadar je namreč Pierrot rekel »jutri«, je vedela, da bo smela z njim.